

Evalena Ödman

Ert diarienummer: Ju2024/02572

Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L7@regeringskansliet.se

Remissvar - Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll, SOU 2024:80

Allmänna synpunkter

Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR) yttrar sig endast över kapitel 4, 12 och 14. Det innebär att OFR inte har tagit ställning till övriga förslag i betänkandet. Flera av OFRs medlemsförbund, t ex Vårdförbundet, Sveriges läkarförbund, Akademikerförbundet SSR, Fackförbundet ST, Vision och Sveriges Lärare lämnar även egna remissyttranden med utgångspunkt från sina respektive medlemsgruppers perspektiv. I flera av medlemsförbundens yttranden finns exempel på hur förslagen, om de genomförs, skulle påverka specifika medlemsgrupper, myndigheter och verksamheter.

OFR avstyrker samtliga förslag om en utökad anmälningsplikt i kapitel 4.

OFR välkomnar förslaget att socialtjänsten, sjukvården och skolan inte ska omfattas av anmälningsplikt och delar utredningens bedömning i den delen. Emellertid kommer flera av verksamheterna inom välfärden, som tex hälso- och sjukvården, att riskera att indirekt påverkas av en anmälningsplikt. OFR anser inte att det är motiverat att införa en obligatorisk informationsplikt för de utvalda statliga myndigheterna, särskilt som utredningen inte kan redovisa något stöd för att den skulle ha önskvärd effekt.

Det är angeläget att motverka skuggsamhället men det finns inget som visar att de nu föreslagna metoderna skulle vara effektiva eller proportionerliga. Flera frivilligorganisationer – t ex Röda Korset – har tvärtom varnat för att den här typen av förslag snarare bidrar till ett än mer utbrett skuggsamhälle. Utöver det riskerar förslagen att leda till ökad misstro mot offentlig verksamhet och försämrad arbetsmiljö för statligt anställda.

Kapitel 4.6.1

Redogörelsen för hur informationsplikten ska tillämpas i praktiken är otydlig och motsägelsefull. Det är oklart vad som menas med att myndigheten "förfogar över" uppgifter som ska lämnas ut. "Anledning att anta" är ett lågt ställt krav. Det innebär att

Evalena Ödman

FNs barnrättskommitté uppmanar stater att se till att det i praktiken är vattentäta skott – "brandväggar" – mellan migrationsmyndigheter och myndigheter som tillhandahåller välfärdstjänster.¹

Kapitel 4.6.7

Utredningen bedömer att det inte finns behov av några särskilda regler om påföljder för den som inte uppfyller sin anmälningsskyldighet eftersom det redan finns ett system med åtgärder att vidta mot statliga tjänstemän. OFR anser inte att det är rimligt att enskilda tjänstemän ska hållas ansvariga för att tillämpa ett otydligt regelverk i strid med såväl deras roll som statligt anställda som kärnuppdraget för myndigheten. Risken finns att arbetsgivare tvingas att vidta åtgärder mot arbetstagare som i övrigt är välfungerande för att de inte har anmält någon på lösa antaganden. Det pågår därtill en utredning som har i uppdrag att utöka det straffrättsliga ansvaret för enskilda tjänstemän². Ingen vill ha rädda statstjänstemän.

Kapitel 4.7

Utredningen gör bedömningen att behandlingen av personuppgifter är förenlig med dataskyddsförordningen. Ett grundläggande krav på all behandling av personuppgifter är att de är riktiga (artikel 5 d). Enligt förslaget ska de berörda myndigheterna lämna ut uppgifter om en person som "kan antas" befinna sig i landet olovligen. Det innebär att en myndighet kan komma att lämna ut uppgifter som senare visar sig felaktiga. Utredningen nämner den omständigheten på sidan 273 i betänkandet men gör ingen analys av om det är förenligt med kravet på riktighet.

De utpekade myndigheterna kan vidare komma att lämna ut uppgifter som de verkställande myndigheterna inte har någon användning för. OFR kan inte se att utredningen analyserat hur det är förenligt med GDPRs krav på uppgiftsminimering.

I motsats till utredningen anser inte OFR att det intrång i den personliga integriteten som uppgiftsskyldigheten leder till är proportionerligt och nödvändigt.

Kapitel 12

OFR ställer sig bakom Sveriges läkarförbunds yttrande i denna del och **avstyrker** förslaget om en ny lag – lagen om provtagning för vissa sjukdomar för att kunna verkställa beslut om avvísning, utvisning eller överföring – som ger möjlighet att med tvång ta prover på en utlänning för vissa sjukdomar i syfte att kunna verkställa ett beslut om avvísning/utvisning i sin helhet.

¹ <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g17/343/65/pdf/g1734365.pdf>

² Utredningen om straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel Ju 2024:02

Evalena Ödman

Avslutande synpunkter

OFR ser med oro på den snabba utvecklingen på lagstiftningsområdet där migrations- och kriminalpolitiska syften tycks överskugga allt. Det är snäva direktiv med korta utrednings- och remisstider. Regeringen har redan uttalat att den kommer att driva igenom de nu föreslagna lagändringarna innan den tagit del av remissinstansernas synpunkter. Beredningskravet följer av 7 kap. 2 § regeringsformen. Syftet med att remittera är att förslagen ska bli allsidigt belysta. Det i sin tur anses leda till lagstiftning av högre kvalitet.

Lars Fresker,

Ordförande, Offentliganställdas Förhandlingsråd

Medlemmar i Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR)

Sveriges Lärare, Vision, Vårdförbundet, Fackförbundet ST, Akademikerförbundet SSR, Sveriges läkarförbund, Ledarna, Polisförbundet, Officersförbundet, Försvarsförbundet, TULL-KUST, Förbundet Reservofficerarna och Fackförbundet Scen & Film.

Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR) är en uppdragsstyrd förhandlingsorganisation som samlar tretton fackförbund inom offentlig sektor. Inom OFR samverkar och samarbetar förbunden i gemensamma frågor med ömsesidig respekt samtidigt som de behåller en stark självständighet. Tillsammans skapar vi goda villkor och trygghet som utvecklar offentlig sektor. Våra samverkansområden är pension, försäkring, omställning, arbetsmiljö, lönestatistik och offentlig sektors utveckling. OFRs medlemsförbund representerar tillsammans nära 571 000 medlemmar anställda i kommun, region och stat.